

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 155/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eläinperäisten tuotteiden nimien käytön kieltämisestä kasvisruokien myynnissä ja markkinoinnissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mikko Kärnän/kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 155/2018 vp:

Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin, että nimikkeiltään kuluttajia harhaanjohtavien tuotteiden myynti ja markkinointi kielletään Suomessa Ranskan esimerkin mukaisesti?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Elintarvikkeista annettavista pakollisista tiedoista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1169/2011 (*elintarviketietoasetus*). Asetuksella säädetään myös, että elintarvikkeesta annettavien tietojen on oltava oikein, selviä ja kuluttajalle helposti ymmärrettäviä. Elintarvikkeesta annettavat tiedot eivät saa johtaa kuluttajaa harhaan esimerkiksi elintarvikkeen luonteen, ominaisuuksien tai koostumuksen suhteen.

Pakollisiin elintarviketietoihin kuuluu elintarvikkeen nimi, joka on kuluttajan kannalta tärkeimpiä merkintöjä elintarvikepakkauksissa. Elintarvikkeen nimen tulee kuvata ja yksilöidä elintarvikkeä täsmällisesti. Elintarvikkeen nimenä on käytettävä lainsäädännössä säädettyä nimeä. Jos tällaista nimeä ei ole, elintarvikkeen nimenä on käytettävä Suomessa yleiseen käyttöön vakiintunutta nimeä tai nimeä, joka kuvaa elintarviketta ja tarvittaessa sen käyttöä siten, että se täsmällisesti yksilöi kysymyksessä olevan elintarvikkeen ja erottaa sen elintarvikkeista, joihin sen muuten voitaisiin sekoittaa.

Lainsäädännössä säädettyjä virallisia nimiä ovat esimerkiksi maataloustuotteiden yhteisistä markkinajärjestelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 (*markkinajärjestelyasetus*) nojalla säädetty maitotuotteiden, naudanlihan ja siipikarjanlihan nimet. Elintarvikkeen ainesosana käytetyn lihan määritelmä on elintarviketietoasetuksen liitteessä VII.

Elintarviketietoasetuksessa säädetään lisäksi, että jos elintarvikkeissa normaalisti käytetty tai luonnostaan oleva ainesosa, jonka kuluttaja olettaa kuuluvan elintarvikkeeseen, on korvattu jollakin muulla ainesosalla, elintarvikkeen nimen yhteydessä on oltava selkeä maininta siitä ainesosasta, jota korvaamiseen on käytetty.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on erityisesti elintarviketieto-oppaassa (Eviran ohje 17068/1) ja myös muulla tavoin ohjeistanut sekä elintarvikealan toimijoita että valvontaviranomaisia elintarvikkeen nimen oikeasta muodostamisesta lukuisin esimerkein.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 155/2018 vp

Evira on ohjeistanut maitotuotteiden nimien osalta, että markkinajärjestelyasetuksen liitteen VII osassa III mainittuja maitotuotteiden nimiä ei voi käyttää puhtaasti kasviperäisten tuotteiden nimessä. Näin ollen esimerkiksi nimet ”soijamaito”, ”kaurajogurtti” tai ilmaisut ”kuin ruokakerma” tai ”maidonkaltainen” eivät ole sallittuja.

Evira on myös ohjeistanut, että esimerkiksi termi ”kasvis” tai vastaan ilmaisu voidaan liittää sellaisen tuotteen nimeen, jossa nimi kuvaa ensisijaisesti elintarvikkeen muotoa tai valmistustapaa. Esimerkiksi nimet ”soijanakki” tai ”kasvispihvi” ovat sallittuja. Sen sijaan viittaus eläimeen tai ruhonosaan ei ole sallittua puhtaasti kasviperäisen tuotteen nimessä. Esimerkiksi nimet ”kasviskinkku” tai ”vegaaninen fileepihvi” katsotaan elintarvikelainsäädännön vastaisiksi.

Termi ”vegaaninen” tai vastaava on vapaaehtoinen elintarvikkeesta annettava tieto. Myös tällaisen vapaaehtoisten tietojen on elintarvikelainsäädännön mukaan oltava oikein eivätkä ne saa johdattaa kuluttajaa harhaan esimerkiksi elintarvikkeen koostumuksen suhteen.

Kasvissyöjille ja vegaaneille tarkoitettujen elintarvikkeiden tarjonta on lisääntynyt erityisesti parin viime vuoden aikana. Kasvis- ja vegaanituotteiden nimeäminen on ajankohtainen asia koko Euroopassa ja myös maailmanlaajuisesti. Tästä syystä asiaan tarvitaan EU-tason ohjeistusta tai lainsäädäntöä. Elintarviketietoasetuksen mukaan Euroopan komission tulee antaa täytäntöönpanosäädöksiä vapaaehtoisista tiedoista, jotka koskevat elintarvikkeiden soveltuvuutta kasvissyöjille ja vegaaneille. Komissio ei ole toistaiseksi antanut lainsäädäntöehdotusta. Kun komission ehdotus saadaan, Suomi osallistuu aktiivisesti sen käsittelyyn.

Suomi selvittää ja analysoi myös Ranskan elintarvikesäädännön muutosta kasviperäisten elintarvikkeiden nimien osalta sekä arvioi säännösten soveltamisen mahdollisuuksia.

Evira on korostanut elintarvikkeen nimen ja merkintöjen selkeyden valvonnan tärkeyttä useissa koulutustilaisuuksissaan kunnallisille viranomaisille, joiden tehtävänä on valvoa elintarvikkeesta annettavien tietojen määräystenmukaisuutta.

Helsingissä 14.5.2018

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä